

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de sfru si timbrulu.

Sabiiu, 31. Decembre v. 1876.

Prenumeratiunile si corespondintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

La incheierea anului.

Cu numerulu de fația se incheia primulu anu din viéti'a „Scólei Romane“.

Straini de ori ce cugetu de specula, candu amu fundatu acestu organu pedagogicu nu amu avutu inaintea ochiloru decâtu prosperarea si inflorirea institutelorur nóstre de cultura. VEDIENDU aDECA inCORDARILE, ce invetiatorii altoru natiuni le facu pe tere-nulu pedagogicu; cunoscúndu ameliorarile introduse in tempulu mai nou cu deosebire in instructiunea elementaria, rezultatele careia in asemenare cu cele ale procedurii invecitate suntu aprópe admirabile: ni-amu determinatu a ne pune si noi prea modestele nóstre poteri in servitiulu causei scolare, dela carea depinde in mare parte cultur'a natiunala si prin urmare ecsistinti'a si viitoriulu natiunei nóstre. Amesuratu convingeriloru nóstre, ca corpulu didacticu este factorulu celu mai principalu in organismulu scólororu, amu crediutu a ne întórce atentiunea in prim'a linia asupra invetiatoriloru, nevoindu-ne a-i tiené neintreruptu in curentulu sciintieloru pedagogice si a li usiorá in totu modulu lucrulu loru din scóla. Amu voitu totu de odata a face din „Scól'a Romana“ unu salonu de conversatiune, in care se se intrunésca invetiatorii si amicii scólei, se discute asupra cestiuiloru pedagogice, se-si comunice unii altora imprumutatu fructele meditatiuniloru si es-pierientieloru facute si se se intieléga usupra mesuriloru de luatu spre a aperá impreuna interesele scólororu nóstre.

Amu si avutu satisfactiunea a vedé crescúndu succesive numerulu acelora, cari s'au engagiatu de buna vóia a luptá alaturea cu noi.

Vomu continuá si mai departe oper'a inceputa. Spre acestu scopu inse avemu lipsa de spriginulu onorabilulu publicu cetitoriu. Rogamú deci pre stimabilii nostri lectori a nu ne lipsí nici in anulu urmatoriu de binevoitoriulu loru concursu materialu si intelectualu, si in interesulu causei a deschide „Scólei Romane“ intrare in cercuri totu mai departate. Pentru facilitarea prenumeratiuniloru amu facutu din parte-ne inlesnirea, cá

costulu abonamentulu se se póta respunde in 4 rate cvartale a 1 fl. 25 cr.

In fine implenindu-ne o detorintia de anima, multumimu onorabililoru nostri prenumeranti si colaboratori pentru spriginulu acordatu, ér Mariteloru Consistórie din Caransebesiu, Aradu si Gherl'a pentru recomandarea facuta „Scólei Romane“. Terminandu uramu tuturoru:

Anu nou fericitu!

Redactiunea.

Bugetulu ministrulu ungurescu de culte si instructiune publica.

Publicamú bugetulu ministrulu ungurescu de culte si instructiune publica pe anulu 1877, asia precumu elu a fostu votatu de corpurile legiuitória si sanctiunatu de autoritatea suprema, fiindu ca este de interesu pentru ori care barbatu de scóla a-lu cunósce incai in positiunile sale mai principale. In termini generali positiunile bugetulu suntu urmatóriele:

Directiunea centrala	fl. 202.051
Inspectorii supremi de scóla	„ 28.200
Inspectorii scólororu poporale	„ 160.000
Comisiunile ecsaminatórie	„ 7.900
Universitatea din Budapest'a de impreuna cu preparandi'a de langa ea pentru profesori de scólele medie	„ 468.400
Universitatea din Clusiu cu o asemenea preparandia	„ 190.651
Politehniculu din Budapest'a	„ 190.000
Preparandi'a pentru profesori de desemnu si scól'a practica impreunata cu ea	„ 39.640
Academi'a de drepturi din Sábiiu	„ 21.035
7 gimnasia de statu	„ 124.630
21 scóle reale de statu	„ 385.489
Spese comune ale scólororu medie	„ 6.000
3 scóle de mositu	„ 8.325
Scól'a industriala din Casiovi'a	„ 13.300
16 preparandii de statu pentru invetiatori la scólele poporale si civile	„ 318.000
4 preparandii de statu pentru invetiatoresce la scólele poporale si civile	„ 214.000

Spese comune ale preparandieloru . . .	fl.	8.000
Cursuri supletoria pentru gimnastica . . .	"	9.000
Scólele populare	"	721.095
Ajutoriu la fondulu de pensiune pentru inv. pop.	"	50.000
Spese cu „Foi'a invetiatoriloru populari“ . . .	"	10.000
Pausialu pentru scól'a superiora de fete din Budapest'a	"	16.542
Pausialu pentru institutulul surdo-mutilorului din Vatiu	"	35.000
Pausialu pentru institutulul orbiloru din B.-Pest'a	"	32.000
Interese si amortisatiune la imprumutulu pentru cladirea universitatiei	"	146.322
Detto pentru cladirea cliniceii la universitatea din Budapest'a	"	14.000
Stipendia de caletoria pentru profesori si candidati de profesori la institutelu superioare si medie	"	20.000
Teresianulu din Sábiiu	"	17.690
Capitululu rom. cat. din Alb'a-Iuli'a	"	5.985
Invetiatoriulu de desemnu la scól'a elem. din Clusiu	"	315
Ajutoriu la fondulu pentru ameliorarea salariiloru invetiatoriloru din Transilvani'a	"	10.452
Ajutoriu la fondulu de stipendia	"	1.064
Ajutoru pentru studenti seraci	"	1.200
5 stipendia de Goldberg a 126 fl.	"	630
Competentie camerale pentru bisericelu si scólele reformate din Transilvani'a si pentru unele parochie rom. cat.	"	3.545
Subventiune pentru fundatiunea de Hall etc.	"	4.910
Pentru 15 studenti din Croati'a, cari studiéza la scólele medie din Ungari'a	"	3.000
Pentru remunerarea unoru profesori privati dela universitate	"	4.000
Stipendia pentru graniti'a militaria ung.	"	3.120
Pausialu pentru museulu natiunalu mag.	"	90.000
Pentru galeri'a de icóne	"	20.000
Pentru institutulul meteorologicu	"	13.400
Pentru academi'a de musica si scól'a teatrala	"	29.790
Pentru bellearte	"	15.000
Pentru scrutarea monumentelor istorice etc.	"	18.000
Pentru publicarea de documente istorice	"	15.000
Pentru bibliotec'a academiiei magiare	"	5.000
Ajutoriu sectiunei pentru sciintiele naturale si matematice dela academi'a mag.	"	5.000
Ajutoriu asociatiuniloru pentru sciintiele naturale	"	4.000
Pentru literati seraci si familielu loru	"	3.500
Pentru perfectiunarea invetiatoriloru de gimnastica	"	5.000
Pentru scopuri bisericesci si adeca:		
1. pentru biseric'a greco-cat.	"	94.050
2. " " greco-orient.	"	95.000
3. " " evangelica	"	34.200

4. pentru biseric'a reformata	fl.	61.750
5. " " unitaria	"	4.750
6. " " israelita	"	4.750
		Sum'a totala fl. 4.030,681.

Morburi de grumadi la copii.

II. Angin'a membranósa seuu crupulu adevveratu.

(Die häutige Bräune oder der echte Krup).

(De Dr. Berthold).

In primulu meu articlu *) m'am nevoitu a face pre cetitori cunoscuti cu simtómele si procesulu „crupului falsu“ si m'am incercatu a arată — intru câtu se póte face acést'a prin o descriere scurta — ca crupulu falsu pre câtu de iute apuca elu copii si pre câtu de grele se paru simptomele sale, pre atát'a de iute si dispere, si copii se intr'arméza vedindu cu ochii. Astadi intentiunea mea este a pune in vederea onorabililoru lectori icón'a „crupului adevveratu“, numitu si „angin'a membranósa“, unu morbu ce sémena incâtu-va cu crupulu falsu, carele inse totusi se deosebesce prin unele note marcante, cari se referescu la causele, procesulu si greutatea simtómelor sale.

„Angin'a membranósa“ seuu crupulu (cuventu de origine scotiana) apuca mai cu séma copii intre 2—10 ani si cu deosebire pre fetiorasi, precaudu copii mai mici si copii sugatori mai nice odata nu se bolnavescu de acestu morbu.

Crupulu nici candu nu-se ívesce dintr'odata (subitu), ci totu de-auna se anuncie prin anumite presemne, si adeca: copii incepu a arde, stranuta desu si patimescu de catarrhu (gutturariu, tróhna) si tuse séca. Pre langa acést'a copii — de alta data atátu de vioi — suntu indispusi, apatici, melancholici, fora voia la jocu, scurtu: tóta natur'a loru e schimbata. Apetitulu de comunu lipsece seuu este fórte redusu, setea e mare, pielea uscata, sommulu neliniscitu.

Tóte simtómele aceste se afla inse si la copii, cari d. e. patimescu de catarrhu de plumani impreunatu cu fierbintieli, seuu de guturaiu greu in urm'a unei receli mari, si nimicu nu ar fi mai falsu decâtu dupa semnele amintite a presupune indata irumperea crupului; càci de câte ori nu vedemu pre copii patimindu mai multe díle de tuse, guturariu si fierbintieli — atátu de dese la copii — inse nu multu dupa aceea, scapandu de tóte necasurile, ei alérge éراسi sanetosi si voiiosi. Pentru aceea se nu ne spariamu indata, privindu totu guturariulu si tóta tusea de presemne ale crupului. Acést'a spre liniscirea mamelor ingrigiate!

Candu inse unu copilu patimesce 2—3 díle de simtómele amintite; candu acestea simtóme in decursulu morbului, pre langa tóta grigi'a buna, in locu a se aliná, din dí in dí se aprindu totu mai tare; candu mai cu séma pre langa tusea séca se manifestéza si o ra-

*) A se vedé „Scól'a Romana“ Nr. 45.

gusiéla din ce în ce mai mare, până cându în fine copilul 'și pierde vócea cu totul: atunci temerea, ca morbosul patimesce de crupu, este fundată.

Mai din óra în óra simptomele se îngreuează vedându cu ochi. Gútlejulu, astupatu de nescari masse mai multu seau mai puțin lipite, cari câte odata ajungu până afundu în bronchii mai largi ai plumaniloru, abia mai este în stare a conduce la plumani aerulu necesariu impregnatu de ocsigenu; copii patimescu de nadusiéla, carea cu câtu gútlejulu se astupa mai multu, cu atâtu crește mai tare, devine mai înfiórátória.

Starea acést'a póte tîne $\frac{1}{2}$ —14 díle. Gálcii la grumadi suntu de comunu înflati. Copii cu faci'a rosia-veneta și bugedíta, resuffa adúncu și inspaíméntati și respirandu producú unu sunetu ce sémena cu „i“; se vede, cumu se sílescu cu toti muschi a respirá câtu mai multu aeru: cosiulu pieptului se radica cu violentia, muschii grumadiloru se încórda mai tare, narile nasului se misca din respoteri, vinele și arteriele visibile dela grumadi se infla înca odata asia de tare cá în stare normala.

Cându printre aceste simtóme de nadusiéla se ívescu opintiri de tuse, atunci massele, cari astupa gútlejulu, câte odata se desfachu, copilulu resuffa momentanu mai liberu și se recreieá încátu-va. Inse acést'a usiurare nu tîne multu: gútlejulu se astupa iute din nou și scenele turbulente de mai înainte se repetiescu, până cându pacientulu cade obositu, pielea se acopere de sudori reci și capeta o colóre palida-sura-cá plumbulu, ochii se painginescu, și copilulu móre inveninatu de acidulu carbonicu din sange. Acést'a ultima scena de comunu nu tîne multu, cam o óra, raru díle întregi.

Cându crupulu apuca spre bine — dorere, casulu acést'a e raru, cáci abíá díumetate din copii atacati de acestu morbu scapa cu viétí'a — atunci nadusiél'a începe a scadá îndata în primele díle ale morbului, tusea prinde a se desface, respirarea e mai usióra, ferbintielile disparu și 8 díle în urma pericolulu se póte priví cá delaturatu.

Nu este morbu, carele se reclame mai multu chiamarea medicului la momentu, cá crupulu.

Desí nu suntemu totu de-aun'a în stare a cunoșce morbulu îndata în prim'a, ori adóu'a dí, se ne încercamu totusi, prin midilóce potrivite a schimbá primele simtóme și prin acést'a a stemperá seau dóra chiar a oprí cu totul procesulu morbului.

Mai întâiu de tóte se cere a departá causele, cari potú produce crupulu, și adeca:

1. În prim'a linia este molipsirea seau „implerea“ de crupu. Bolnavindu-se într'o familia unu copilu de crupu, ceialalti copii se se separéze numai decátu, parasindu, de se póte, chiar și cas'a respectiva, de óra ce morbulu acést'a în multe casuri (desí nu în tóte) este fórte lipitosu.

2. Cându suffa venturi reci dela resaritu, se ocolimu stradele și locurile pravóse; copii se nu amble prea multu pe afara, și venindu acasa, se le dâmu îndata o

fiingia de lapte dulce câtu se póte de caldu, pentru ca déca unu copilu s'ar fi recitu cumu-va, cu midiloculu acést'a recirea se póte combate mai bine.

3. Cându copii patimescu de tuse și guturái, dóra înca și de ce-va ragusiéla, se nu li-se permitia, batédu venturi reci dela resaritu, e esí pe afara, cí dându-le adese ori se boe lapte caldu și oprindu ori ce curentu de aeru în casa, prin acést'a se ne încercamu a combate cu energiá guturáiulu. Diet'a se fia simpla, neiritátória; scaunulu regulatu.

4. Se înduramu (abhärten) copii de timpurí, facúndu-i a se spalá cu apa rece sér'a și deminétí'a, mai cu séma pe grumadi. Cu spalarea inse se se începá vér'a, de óra ce iérn'a pre langa tóte precautiunile potú întrevení receli fórte grele. Dupa ce inse copilulu s'a invetiatu deja cu ap'a rece, spalarile se potú continuá și preste iérna fora nice o temere. Prin spalarea cu apa rece se întarescu tieseturile (texturile) corpului și atunci copii suntu mai puțin ecspusi morburiloru de grumadi.

5. Copii scrofulosi (înflati la gálcii grumadiloru) se se scalde vér'a în tóta díu'a, se mance mancarí usióre, dar satióse, pr. lapte, óua, carne, bere, și cine póte, se-í tramítia la tíera seau în o scalda de mare. Cine va face acést'a în mai multe veri dupa olalta, va vedé cu bucuría, câtu de bine se desvólta corpulu copiiloru și cumu catarrhurile de pana aici: tusea, guturáiulu, ragusiél'a, gálcii înflati și paliditatea disparu cu dese-vêrsíre.

Me rétínu cu vóia a discútá asupra tractarei crupului; se se chiamo numai decátu mediculu și se se urmeze cu rigurositate ordinatiunile sale. Numai la unu lucru asi mai face atenti pre parintii, cari voru cetí rúndurile acestea și aru vení în trist'a positime de a vedé pre unu copilu alu loru cuprínsu de acestu morbu periculosu. Cându copilulu este în periclu de a se nadusí și tóte midilócele încercate nu ajuta nimic'a, mai este înca unu modu de a scapá copilulu: o taiatura în tievea de respirare. Prin acést'a operatiune scurta și nepericulósa, carea, déca copilulu se cloroforméza, este și fora nici o dorere, multi copii au scapatu cu viétí'a și aru scapá înca și mai multi, de cumu-va parintii nu aru avé în contra acestei operatiuni o antipatiá neinvingibila.

Fia, cá nici unu parinte se nu se opuna, cându mediculu s'ar declará pentru acést'a operatiune! Este ultimulu — și de multe ori celu mai bunu ajutoriu, ce se póte dá copilului în acestu stadiu alu morbului. —

Dr. P.

Mesurile liniarie seau de lungime.

Lectiuni schítiate pentru clasele midilócie ale scóleloru poporale (în cari adeca scolarii cunoscú deja numerii pana la 1000 și seiu bine computá cu ei).

(Urmare.)

b) Multiplii metrului.

1. Invetiatoriulu ese cu scolarii în curte și mesura dela unu punctu fícu 10 metri; scolarii numera.

Câți metri amu măsuratu pana aici? Cugetati-ve o mesura de 10 metri; ea se numesce Decamtru (se scrie). Asiadara:

10 metri suntu 1 Decamtru;
1 Decamtru are 10 metri.

(Se scrie pe tabla si se cetesce in choru. Decamtrulu se mai póte aratá scolariloru si asia: 11 scolari se insira intr'o linia drépta asia, cá totu la unu metru se stee unu scolaru. Ei vedu cu ochii, ca între 11 scolari se afla 10 lungimi = 10 metri, sírulu întregu este unu Decamtru. Scolarii voru mesurá distanti'a cu pasiulu, nevoindu-se a face pasi de unu metru).

2. Invetiatoriulu ié o sfóra de 1 Decamtru si mesura cu ea in linia drépta in gradina ori in strada 10 Decamtri, postandu între ei 11 scolari. Câti Decamtri amu măsuratu? Cugetati-ve o mesura de 10 Decamtri; ea se numesce Hectometru (se scrie). Asiadara

10 Decamtri suntu 1 Hectometru;
1 Hectometru are 10 Decamtri.
(Se scrie si se deprinde bine).

3. Invetiatoriulu ese la locu deschisu si mesura cá mai sus 10 Hectometri. O mesura de 10 Hectometri se chiama Chilometru. Asiadara:

10 Hectometri suntu 1 Chilometru.
1 Chilometru are 10 Hectometri.
(Scriere, deprindere).

4. Repetitiune si recapitulare: Cumu se chiama 10 metri? 10 Decamtri? 10 Hectometri? Repetati acést'a dupa olalta!

10 metri = 1 Decamtru;
1 Decamtru = 10 metri.
10 Decamtri = 1 Hectometru;
1 Hectometru = 10 Decamtri.
10 Hectometri = 1 Chilometru;
1 Chilometru = 10 Hectometri.

Insemnati-ve: Chilometrulu este mesur'a cea mai mare.

5. Scolarii dñu in choru si câte unii:

1 Hectometru = 10 Decamtri,
2 Hectometri = 20 „ pana:
10 Hectometri = 100 „ = 1 Chilometru.

6. Scolarii dñu:

1 Decamtru = 10 metri,
2 Decamtri = 20 „ pana:
10 Decamtri = 100 „ = 1 Hectometru.

7. Scolarii dñu:

10 Decamtri = 100 metri,
20 „ = 200 „ pana:
100 „ = 1000 „ = 1 Chilometru.

8. Repetitiune si recapitulare:

1 Chilometru = 10 Hectometri; 10 metri = 1 Decamtru; 1 Chilometru = 100 Decamtri; 100 metri = 1 Hectometru; 1 Chilometru = 1000 metri, si 1000 metri = 1 Chilometru.

Apoi: 1 Hectometru = 10 Decamtri,

si: 10 Decamtri = 1 Hectometru.

1 Hectometru = 100 metri,

10 „ = 1000 „

1000 metri = 1 Chilometru,

9. Dìcerea mesuriloru in síru dela Chilometru pana la milimetru si indereptu.

10. Intrebări repetitòrie: 1 Chilometru — câte metri are? Cumu se chiama 100 metri? 10 metri? Ce este mai mare: unu decimtru ori 1 Decamtru? Cumu se au ambii la metru? Care este mesur'a cea mai mica? cea mai mare? Câti milimetri suntu intr'unu metru? etc.

11. Ocupatiuni scripturistice:

a) Decopiarea propusetiuniloru scrise.

b) Scrierea loru de rostu.

c) Scrierea numelor mesuriloru in síru dela Chilometru la metru si dela metru la Chilometru.

d) Serierea numelor abreviate: Chilometru = Chm; Hectometru = Hm; Decamtru = Dm.

e) Scrierea si cetitea in síru a multipliloru si submultipliloru metrului: Chm, Hm, Dm; m, dm, cm, mm.

Observare: metrulu si partile sale (submultiplii) se scrú cu litera mica, multiplii cu litera mare la inceputu. Motivulu se vede mai cu séma la mesurile: Dm si dm.

f) Scrierea numelor abreviate in legatura cu numerii schimbatori, d. e.

1 m = 10 dm, 10 m = 1 Dm

1 dm = 10 cm, 10 Dm = 1 Hm

1 cm = 10 mm, 10 Hm = 1 Chm

seau: 1 Chm = 10 Hm, 1 Hm = 10 Dm, 1 Dm = 10 m, 1 m = 10 dm, 1 dm = 10 cm, 1 cm = 1 mm.

Apoi: 1 Chm = 10 Hm si 1 m — 10 dm

1 Chm = 100 Dm „ 1 m = 100 cm

1 Chm = 1000 m „ 1 m = 1000 mm.

Rotatiunea pamntului.

(Urmare).

Realitatea. Candu ne aflamu pe o punte si primu in undele riului, ce curge pe sub noi, ni-se pare, ca riulu stà in locu si noi ne miscamu cu puntea pe apa in sus. Totu asia o patñmu, candu caletorimu rapede cu naea pe unu fluviu seau cu caruti'a ori cu calea fierata printr'o padure: ni-se pare, ca noi stàm pe locu, si obiectele de-alungulu drumului se misca in directiune opusa cu calea nóstra.

Fìindu deci cu potintia, cá sensurile nóstre se se amagésca in modulu aratatu, si aducñdu-ne aminte de „indoielile“ desvoltate mai sus, ne vine a ne întrebá: „Nu cumu-va in casulu de façia inca avemu de a face cu o amagire a sensuriloru? Cu alte cuvinte: „Nu cumu-va stelele de pe ceriu stau in locu, si pamntulu se invérte in giuru de sène seau adeca impregiurulu osiei sale dela apusu spre resaritu? Se punemu pre unu scolaru la unu locu liberu si impregiurulu seu se postamu in óre care departare dela elu alti patru scolari

déca acesti'a se voru miscá in cercu dela stang'a spre drépt'a impregiurulu scolariului, ce stá in centru, acest'a va vedé pre celu de a stang'a sa resarindu, pre celu din façia culminandu, ér pre celu de a drépt'a apumendu, si asia mai departe. Facúndu acumu pre scolarii din cercu a stá in locu, ér pre celu din centru a se invêrti pe locu in giuru de sene, fenomenele voru fi aceleasi: elu va vedé pre fia care din cei patru scolari succesive resarindu, culminandu si apumendu. Asia e si cu corpurile ceresci. Pamêntulu se invêrte faptice impregiurulu osiei sale in 24 de óre odata, ér corpurile ceresci se paru a rotá in acelasi tempu impregiurulu pamentului. Acumu lucrulu e simplu si naturalu, si tóte greutatfite de mai inainte disparu cu deseversire. Mai rapede voru rotá punctele din ecuatorulu pamentului, pentru ca ele au a face calea cea mai lunga, adeca 5400 mile in 24 de óre seau 1500 urme intr'o secunda. Iutiél'a acést'a inse nu ni presênta nimicu ecstraordinaru, càci ea este mai mica decátu a glontiuului din tunu si numai cu puçinu mai mare decátu a sunetului. Deci cauta se admitemu rotatiunea pamentului dela apusu spre resaritu, cu atáta mai vèrtosu, cu câtu potemu produce pentru ea inca si:

Argumente, si adeca:

Antáiu: Argumentu din analogia. De candu avem ochianuri seau telescopuri, suntemu in stare a observá mai bine si planetii frati ai pamentului, intre cari celu mai mare este Joe sea Iupiteru. Astfeliu amu aflatu, ca toti planetii primescu lumina si caldura dela sóre, cá si pamentulu; toti au form'a unui globu seau sferoidu, cá si pamentulu; si toti ceialalti rotéza impregiurulu osiei lor, in tempu mai scurtu seau mai lungu, Ioe d. e. aprópe in 10 óre. Deci concludemu: déca pamentulu are atátea note comune cu ceialti planeti, pentru ce numai in privinti'a rotatiunei se faca esceptiune?

Adóu'a: Argumentu din caderea corpurilor. Se scie, ca corpurile, pierdiendu-si bas'a seau suspensiunea, cadu la pamentu in directiune verticala. Caus'a este gravitatiunea seau atractiunea pamentului. Pentru cá inse unu corpu se cadia verticalu pe pamentu, se cere neaperatu, cá pamentulu se nu fia in miscare; rotandu pamentulu, caderea corpurilor nu póte fi verticala.

Candu s'a admisu teori'a despre rotarea pamentului, invetiatii s'au incercatu in totu modulu a o probá, intre altele si prin argumentulu din caderea corpurilor. La inceputu ei au argumentatu asia: „Déca pamentulu rotéza, atunci unu corpu greu lasatu a cadé la pamentu din o ináltme insemnata nu va atinge pamentulu acuratu in punctulu indicatu de verticala, ci va cadé ceva mai spre apusu, de órace in tempulu caderei punctulu respectivu prin rotatiune a inaintatu spre resaritu“. Dar lucrulu naibei! Facúndu-se ecsperimentulu, corpulu respectivu a cadiutu consecentu — nu inapoia, ci inaintea verticalei, nu mai spre apusu, ci mai spre resaritu dela ea. Ce urmá de aici? Acea,

ca pamentulu — este dreptu — nu stá in locu, ci rotéza; inse nu, precumu se díse, dela apusu spre resaritu, ci chiar din contra, dela resaritu spre apusu. In perplecitate lor invetiatii se adresara catra celebrulu naturalistu Newton (a se cetí: Niut'n) in Londr'a, carele pe atunci traia inca, si comunicandu-i rezultatulu, cerura a fi luminati. Newton respunse, ca nu póte fi altmintrea si ca rezultatele obtienute suntu unu argumentu directu, ca pamentulu rotéza dela apusu spre resaritu. Càci:

Vêrfulu unui turnu, rotandu cu pamentulu, descrie unu cercu mai largu decátu petiorulu seu, prin urmare cauta a si rotá mai iute decátu acest'a. Lasandu acumu unu corpu greu, d. e. unu globu de plumbu se cadia din vêrfulu turnului, asupra sa voru influentiá dóua poteri seau fórtie, poterea centrifugala, carea tinde a-lu aruncá inainte in directiunea tangentei, si poterea centripetala seau greutatea, carea 'lu trage catra centrulu pamentului. In vêrfulu turnului poterea centrifugala este mai mare decátu la petiorulu seu; ea se comunica si globului in momentulu, candu acést'a incepe a cadé, prin urmare globulu impinsu de centrifugal'a vêrfului, va pereurge diagonal'a paralelogramului fortieloru, — va cadé inaintea verticalei seau mai spre resaritu dela ea *).

De atunci incóce ecsperimentulu acest'a sa repetitu de multi in multe locuri, intre altii si de astronomulu Benzenberg in Hamburg in turnulu dela biseric'a Santului Michaiile dintr'o ináltme de 340 urme. Declinatiunea a fostu totu deaun'a spre resaritu si cu atátu mai mare, cu câtu ináltmea a fostu mai considerabila. (Se va continuá in anulu urmatoriu).

Corespondintia.

Sebesiu.

Domniloru redactori! Cu viaa bucuria si deplina satisfactiune vinu a-ve aduce la conosciintia, cá dela redicarea pompósei scóle romane d'aici, provediuta cu cincii docenti evalificati, trebile scolare si ale instructiunei publice facu cele mai indestulitórie progrese.

Deosebirea rezultatelor produse in cesti din urma doi ani façia de multímea aniloru trecuti este aprópe imensa si ne indreptatiese la cele mai frumóse sperantie.

Frecventatiunea, ordinea si punctualitatea póte servi de modelu celoru mai multe scóle romane poporale din intregulu nostru imperiu, ceea ce cu privire la starea poporului nostru si a vitregelor impregiurári, cu cari se lupta scól'a si instructiunea nóstra natiunala, cu liniscita consciintia se póte numi inaintare multumitória.

Inse detaiatulu reportu despre scól'a nóstra centrala si progresulu ei didacticu si moralu mi-voiu luá voi'a a Vi-lu comunicá, intru câtu se potriveste cu onor. D-Vóstre dñuariu, la incheierea anului scolariu, cu care

*) Ne pare reu, ca numerulu prenumerantiloru din anulu acest'a nu ne permite a aduce unu desemnu relativu, carele ar chiarificá mai bine cele sustienute aici.

ocasiune apoi in reportulu meu nepartinitoriu voru fi discutate si ilustrate, amesuratu trebuintei, partile bune si mai puçinu bune ale rezultatelor produse din tôte materiale propuse in cursulu anului espiratu.

Asta-data, Ve rogu, permitiți-mi se facu cunoscutu onorab. cetitori, dara mai cu séma fratiloru invetiatori, cà bravii nostri docenti, domnii Danilu Davidu, Ionu Germanu, Zevedeu Muresianu si Achimu Bocca*), totu atâti'a tineri invetiatori conscii de chiamarea si detorinti'a loru, si neluandu in socotintia ostenelele si incordările de preste di si-au propusu in buna intielegere a deschide cu inceputulu noptiloru lungi unu cursu de prelegeri pentru poporu.

Cuventulu trupu s'a facutu. Toti cãrturarii si intregu poporulu fu inviatu a luá parte si a spriginii acést'a marétia intentiune.

Si poporulu a respunsu la acést'a invitatiune in form'a cea-mai eclatanta, luandu in tôte Mercurile si Sambetele sér'a cu sutele parte la prelegerile populare practice, instructive si petrecutórie, cari s'au si inauguratu in 13 Decembre a. c.

Prelegerile se incepu la 6 óre sér'a, se tienu in un'a din cele mai spatióse sale ale zidirei, si poporulu insufletitu contribue si sustiene cu denariulu seu si corespundietóri'a luminatiune a salei, a coridóreloru si a treptelor pre tempulu prelegeriloru.

In 13 Dec. cursulu prelegeriloru s'a deschisu cu convenita solenitate. D-lu Davidu a pronunçiatu unu potrivit discursu de deschidere, introductoriu si explicatoriu. D-lu Germanu a vorbitu dospree educatiune, D-lu Bocca a declamatu cu succesu „Movil'a lui Burcelu“, D-lu Muresianu a cantatu solo „Dorul meu“, corulu prunciloru a cantatu apoi „Se mergemu frati la scóla“ si inca unu marsiu, in urma óspele, D-lu I. V. Barcianu, adâncu miscatu, rostí in numele poporului cuvinte semburóse de multumita si incuragiare initiatoriloru demni de lauda si promise nu numai a luá parte la prelegereri, ci si a ajutá dupa potentia pre docenti in gréu'a, dar sublim'a loru nisuintia.

De atunci in cóce s'au mai perlesu despre: „Princiele seraciei“, „Agronomi'a practica“, „Educatiunea morala“, „Mesurele nóue“, „Istori'a natiunala“, vre-o câte-va dialoguri prea potrivite despre alte insusiri si datine, cari au lipsa de indreptare seau parasire, cum suntu: siedietorile, betfele, bataiele din rancóre etc. insoçite de câte o declamatiune seau cantare delectatória. Si totu asia va merge pana ce plugariulu éra va fi silitu se iée deminétia la 3 óre dñu'a si greutãtile ei in spinare.

Binefacatóriele influentie morale, sociale si chiaru si intelectuale nu voru lipsí. Poporului i-se voru face aceste prelegeri datina, necesitate, si in viitoriu inse-tandu dupa ele, le va — poftí, éra docentii — sum convinsu — le voru dá.

*) Dîci, ca suntu 5 invetiatori; care este alu cincilea? Si pentru ce nu — s'a asociatu si elu la acestu propusu salutaru? Red.

Cumu ca amintitele prelegeri suntu conformu gustului si trebuintelor poporului, — dovéd'a cea mai buna se vede din interesulu viu, din esemplar'a ordine si portarea plina de respectu, cu care poporulu iè parte si aplaudéza tôte piesele prelegeriloru.

Nu dorimu mai multu de câtu totu numai asiá.

Si aru fi o dauna nereparabila si o opera neiertata, candu cine-va din invidia seau malitia ar sguduí la acést'a frumósa pornire a poporului, càci prin acést'a nu numai ar pierde poporulu insusi, ci s'aru disgustá si descuragiá chiaru si zelosii docenti, ceea ce, dorere — inse precumu credu, fora nici unu resultatu — se pare a se fi incercatu prin respandire de tendentióse si mali-tióse scornituri si calumniatórie neadeveruri din partea unui — colegu!!!*) care prin d'ald'astea façia de puse-tiunea sa si de pretensiunile sale Pestalozziane (?) nu sciú ce lauri spéra a mai adauge la column'a sa de imortalitate. Mai bine ar face ceea ce e detoriu si se cuvine a face, ce inse nu face!

Apoi despre altele éra si la tempulu seu, candu se va poté compune si despre aceste prelegeri unu reportu generalu. Si pana atunci inse poftescu braviloru frati docenti curagiu, constantia si diligintia! Resplat'a osteneleloru loru va fi marétia, va fi resultatulu celu mai imbucuratoriu in viéti'a poporului si indemnarea colegiloru romani la asemeni nobile intreprinderi. Unu óspe.

De langa Turd'a.

Onorabila redactiune!

Binevoiesce a inserá in colónele stim. diurnalul urmatórele orduri:

D-lu Petru Ales. Vlass'a, administratoru topopescu in tractulu Pocegei, a auditu (!) cumu ca in Nr. 43 din „Scól'a Romana“ s'a publicatu unu articlu in care s'a descrisu cu totulu falsu (?) starea invetiamentului din scólele sale tractuale si ca acést'a ocasiune am folositu-o spre a-mi resbuná façia de persón'a sa compromitiendu-lu, vedi Dómne, inaintea opiniunei publice*). Totu odata me provóca intr'unu tonu amenintatoriu, cá se-i aratu numai decátu cu numele comunele, in cari nu suntu scóle edificate seau adaptate conformu legiloru ex 1868, si: in cari comune pentru interesu mârsiavu posturile docentiale s'au facutu obiectu de specula?

D-lu Vlass'a cunósce „multe legi ex 1868“, dupa cari si-a edificatu si adaptatu tôte scólele sale tractuale; io nu cunoscu numai „Articulu de lege 38 pentru regularea invetiamentului in scólele populare“. Déca in sensulu numitului „Articlu de lege“ si conformu ordina-tiuniloru ministeriale referitórie la esecutarea Art. 38, ai fi edificatu, d-le V., tôte scólele si ai fi organizatu invetiamentulu, mi-ar paré bine; inse trebue se martu-

*) Alu cincilea?

Red.

*) Te-ai compromis deja, d-le V., candu Te-ai facutu cortesiu, amblandu prin Turd'a din birtu in birtu si cantandu: „Astadi cu bucuria!“ Despre acést'a inse nu este loculu a vorbí in „Scól'a Romana“.

Coresp.

risescu, ca nice idee n'ai despre dispusetiunile legei scolare. Sci, ce dice §. 133? Déca sci, pentru ce ai blamatu invetiatorimea romana, punendu (chiaru in Indolu, comun'a d-tale cu 73 scolari) invetiatoriu pre unu tieranu — flecau, care a invetiatu azbuchile, acolo in satu? Cine a aprobatu tégulu, voi se dicu alegerea, facuta cu dispretiulu instituteloru nóstre pedagogice? Comune cu 73 si 86 scolari, fora de invetiatori la locu (numai cu azbucheri) suntu de compatimitu!

On. publicu 'si va poté acumu intipuí, la ce stare infortória a potu ajunge invetiamentulu in scólele din tractulu Pocegei cu astfeliu de pedagogi. Poftimu acumu, a infiintiá societati si reuniuni invetiatoresci, déca vei avé cu cine!

Este neadeveru, d-le V. cum-ca eu asi fi scrisu, ca la ocuparea statiuniloru ai inapoiatu docentii evalificati; inse afirmu, ca statiunile s'au vendutu ori téguitu. Acést'a o dovedesce destulu de eclatantu relatiunea d-lui I. Lugosianu, protopopu in Turd'a, substernuta ven. ord. de Blasiu. Éca ce se dice in aceea relatiune: „M'am nesuitu, in cátu m'au iertatu poterile, a sistemisá léf'a docentiloru; inse am necasu cu poporulu din vecinatatea tractului P. Poporulu se escusa: „Noi inca ne vomu bagá dascalu cu 30—50 fl. cá cei din tractulu Pocegei; noi inca nu le vomu dá mai multu, cáci totu sub un'a episcopia suntemu“.

Ce dicu §§-ii 142, 143 si 144, d-le V.? D-lu V. cugeta, ca unu docente, care 'si precepe chiamarea sa, va merge . . . se faca tégu, mané, poimane se-si auda: „Ti dâmu drumulu, nu ne placi, ne bagamu altulu“! Aceea nu o va face nice odata! *i. u.*

Dare de séma si multiamita publica.

Nr. 139: 1876.

Onorabil'a redactiune este rogata cu totu respectulu a dá locu in colónele prea pretiuitulu dñariu „Scól'a Romana“ la

List'a II

a poporeniloru greco-catolici din parochi'a Sieic'a mica, cari in 22 Octobre a. e. au contribuitu in vinu la „Fundatiunea scólei confesiunale greco-catolice“ din locu, si adeca:

1. Florianu Muntenescu, parochu gr. cat. a cumperatu 2 ferie; 2. Samoile Georgiu, 1 feria; 3. Ioanu Ioanu, cantoru, 1 feria; 4. Elia Visi'a Nechit'a, 1 feria; 5. Ioanu Campianu, 1 feria; 6. Chirionu Ioanu, curatoru primariu, 1 feria; 7. Sivu Comanu, inspectoru scolasticu, 1 feria; 8. Tóderu Ioanu Serbu, 4 cupe; 9. Ioanu Stoic'a Cuz'a, 4 cupe; 10. Tóderu Munteanu Tomi, 4 cupe; 11. Pascu Jurc'a, 4 cupe; 12. Tóderu Pop'a, 4 cupe; 13. Elia Visi'a Catana, 4 cupe; 14. Tóderu Ioanu, 4 cupe; 15. Nicolau Lupu Coliti'a, 4 cupe; 16. Elia Visi'a Martianu, 4 cupe; 17. Ioanu Ioanu Serbu, 4 cupe; 18. Elia Munteanu Sanica, 4 cupe; 19. Ioanu Visi'a Nechit'a, 4 cupe; 20. Ioanu Cozil'a, 4 cupe; 21. Ioanu Lupu, 4 cupe; 22. Sivu Lupu, 2 cupe; 23. Nicolau

Bouariu, 2 cupe; 24. Demetriu Fréuanu, 2 cupe; 25. Petru Pop'a, 2 cupe; 26. Ioanu Stoic'a, 2 cupe; 27. Stefanu Comanu, 2 cupe; 28. Ioanu Ioanu alu Nastasiei, 2 cupe; 29. Chirionu Munteanu Danilu, 2 cupe; 30. Nicolau Tiglaru, 2 cupe; 31. Elia Tiglaru, 2 cupe; 32. Tóderu Rómp'a, unu necajitu, 1 cupa. La olalta 17 ferie si 5 cupe.

Cu acést'a ocaziune comitetulu administratoriu alu „Fundatiunei scólei confesiunale greco-catolice din Sieic'a mica“ aduce cea mai adúnca multiamita prea demnulu barbatu iubitoriu de cultura Nicolae Fekete Negrutiu, redactoru dela „Predicatoriulu Saténului Romanu“ si „Cartile Saténului Romanu“ pentru promisiunea facuta in folosulu fundatiunei scólei nóstre! Ne rogamu se binevoiesca a ni tramite plenipotenti'a dorita spre a poté esecutá . . . abonamentulu si sum'a destinata din acelea la fundatiunea scólei nóstre, urandu-i totu odata multi ani fericiti!

Sieic'a mica, 20 Octobre 1876.

Florianu Muntenescu, m. p. **S. Comanu**, m. p. **I. Campianu**, m. p.
parochu g. c. si presiedintele casieru. controlorulu.
comitetulu administrativu.

N. B. Celea-lalte dñaria romane atátu dela noi, cátu si din Romani'a libera inca suntu rogate a dá locu in colónele sale acestui actu si a ne ajutor'a la inavutirea in cultura!

Varietati.

(Remuneratiune si distinctiune). In ministeriu reg. ung. de agricultura, industria si comerciulu, la propunerea consistoriulu metropolitanu din Sábiiu, spriginuta si din partea d. inspectoru reg. de scóle A. Bielz, a remuneratu dintre invetiatorii archidiecesani, cari s'au distinsu in instruirea din pomologia si stupinariá, pre urmatorii cu câte 10 fl.

1. Ioanu Ciuc'a, invet. in Nucetu.
2. Andreiu Nanu, invet. in Hermanu.
3. Ioanu Banciu, invet. in Danesiu.

Ér cu decrete de recunoscintia a distinsu pre urmatorii:

4. Dimitriu Comsi'a, profesoru la institutulu nostru archid. pedagogicu-teologicu.
5. Iosifu Morariu, invet. in Feldiór'a.
6. Irodionu Fratesiu, invet. in Prejmeru si
7. Georgiu Siurariu, invet. totu in Prejmeru.

(Speditiune cu rambursa) este ceea ce se dice nemtiesce „Post-Nachnahme-Sendung“. Lun'a trecuta D-lu Blasiu Codrénu, invetiatoriu in San-Nicolaulu micu cere se-i tramitemu calindaria, carti bisericesci etc. in pretiu de vre-o 29 fl. cu „Nachnahme“. S'a insarcinatu cu tramitirea loru tipografi'a Krafft. Dilele acestea pachetulu a venitu indereptu, cáci adresatulu nu l'a scosu dela posta. Krafft a cumperatu cartile cu bani gat'a, si nu le póte dá indereptu; afara de acést'a specele postei incolu si incóce trecu preste 3 fl. — La 18 Dec. D-lu Nic. Butariu, preotu in Bodesci, cere dela noi „Scól'a Romana“ pro 1876 cu „Nachnahme“. I-s'au tramisu. Ieri pachetulu a venitu indereptu; specele postei suntu 1 fl. 30 cr. Totu asia amu patitu-o cu unu domnu de langa Orastia. Acumu intielegemu, pentru ce fericitulu Siagun'a a intredisu ori ce speditiune cu rambursa din tipografi'a sa.

Prenumerantii la „Scól'a Romana“.

(In ordinea, in care s'au abonatu.)

I. Cari au respunsu costulu abonamentului pe anulu intregu.

(Fine.)

G. Reitescu, inv. San-Petru-Sacelu. A. Mitter, inv. Moraviti'a. Comun'a Resnari. Scól'a rom. gr. or. Magur'a. M. Suciú in Seprós. T. Putcoviciu, inv. Uliucu. A. T. Laurianu, Bucuresci. Dr. A. Laurianu, Bucuresci. I. Manlíu, Bucuresci. Vict. Dogariu, Romani'a. Senat. comunit. Naseudu. I. Droglí, inspect. scol. Sucév'a. G. Gasparu, preotu, Criciova. V. Rusu, prof. Clusiu. Reuniunea inv. rom. Let'a mare. I. Chircu, inv. Miresiu. Scóleloru r. gr. or. Fizesiu. St. Timocu, inv. Sz. Kövesd. V. Strugariu, inv. Parva. P. Popescu, inv. Lugosiu. I. Bunea, inv. Cincu m. N. Savu, inv. Brebulu. Mironu Romanul, metrop. Sábiiu. Dr. Tanco, direct. gimnas. Naseudu. Dr. Alexi, prof. Naseudu. Dr. Lapedatu, prof. Brasiovu. I. Lazariciu, prof. Deva. I. Busitia, prof. M. Sighetu. T. Petrisioru, prof. Blasiu. N. Albani, inv. Spinu. I. Constantinoviciu, inv. Bosuru. T. Ignea, inv. Nicolintiu. P. Fiscea, inv. Ciclov'a r. M. Pantosiu, inv. Pilulu m. N. Gonceanu, inv. Resiti'a. I. Florianu, inv. Heturu. I. Oanea, inv. Borgo-Prundu. Scól'a rom. gr. cat. din Strasi'a. A. Sabinu, inv. Resiti'a. P. Nicol'a, par. Vidr'a inf. Simeonu Cav. de Balintu, prota, Ros'ta. D. Gaboru, inv. Scoreiu. I. Furduiu, inv. Ponoru. N. Miheltianu, prota, Bradu. I. Macelariu, jude r. Miercuri'a. D. Valeanu, inv. Siomcut'a mica. Scól'a din Conopu. A. Deganu, inv. Vetielu. St. Vrasmasiu, inv. Borgoprundu. N. Marinu, inv. Hagigu. Scól'a din Vlaicovetiu. G. Danila, dirig. Racoviti'a. I. Pesteanu, inv. Sindu. I. Papíu, prota, Dev'a. I. Oprea, inv. Macia. G. Barabasiu, inv. Magiaratu. S. Munteanu, prof. Baia-de-crisiu. Z. Muresianu, direct. Sebesiu. B. Nemoianu, par. Vasiovi'a. C. Berariu, inv. Stremtiu. Scól'a rom. din Lapusiulu ung. Fl. Popoviciu, inv. Bichisiu. G. Georgitia, inv. Borgotih'a. Scól'a poporala din Stupe'a (Buc.). V. Simonoviciu, inv. Batonia. I. Serbu, inv. Ludisioru. D. Margineantiu, inv. Székesut.

Dr. L. Petcu, adv. Dev'a. I. Gallu, prota, Abrudu. V. Rosiescu, prota, Clusiu. G. Popu, canon. Lugosiu. I. Petru, par. Ibanesci. Scól'a romana din Tilisc'a. Scól'a conf. din Berlisce. P. Popu, inv. Sipetu. N. Costea, inv. Boziasiu.

II. N. Herlea, inv. Orastia. S. Muresianu, inv. Rodn'a. Scól'a gr. cat. din Velchieriu. G. Trimbitiesiu, par. Vaidarece. I. Bodea, inv. Selisce (Tord'a). P. Bogdanu, inv. B. Cristioru. S. Ciorbea, par. Ponoru. B. Patitia, inv. Secatura. N. Corchesiu, inv. Vidr'a sup. I. Muresianu, inv. Clusiu. A. Gavrusiu, inv. Samosfalva. E. Curianu, inv. Tocile. I. Morariu, dir. Feldiór'a. I. Adamu, inv. Craiv'a. C. Anca, direct. Naseudu. B. Bochsia, inv. Vadu. A. Bersanu, inv. Turchesiu. I. Eremia, inv. Ghiladu. N. Barsanu, dirig. Orascia. G. Tomoviciu, par. Bilc'a. Z. Popu, inv. Spinu. C. Dimianu, par. Brescu. I. Angelu, inv. Bradu. I. Serbu, inv. Dev'a. P. Ciachi, inv. Rinalbu. R. Jantea, inv. Abrudu. I. Dariu, inv. S. Buzea. I. Cocisiu, inv. Tielina. I. Todea, par. Albacu. G. Dogariu, inv. Hermann. N. Genie, inv. Rodu. G. Padureanu, not. B. d. Crisiu. I. Dorc'a, direct. Satulungu. B. Tohati, inv. Beudiu. P. Juranu, inv. acolo. D. Sid'a, inv. N. Halmagiú. I. Feher, par. Ternov'a. I. Podariu, inv. Vladeni. S. Draganu, inv. Caravanu. I. Langa, inv. Persianu. P. Stepanescu,

inv. Rusc'a. S. Lariu, inv. St. Mihaiu. I. Palade, inv. Campeni. I. Siorobetea, inv. San-Georgiu (4). G. Ludu, par. Prasmaru. Michaila Avramu, inv. Romosielu.

III. St. Gav'a, inv. Uj-Moldova. I. T. Duma, inv. Vizakna. Petru Tofanu, inv. Naseudu. P. Bulbucu, inv. Zagr'a. I. Draganu, dirig. Zagr'a. M. Maniu, inv. Zagr'a. T. Tamasiu, inv. Ocn'a Desiului. D. Gasparu, inv. Lugosiu. G. Munteanu, prof. Blasiu. T. Lucaciu, inv. Mociu. P. Nandr'a, inv. Riu-Barbatu. E. Cincea, jude, Monoru pentru sine si pentru scólele din Monoru, Gledinu, Muraráni, Rusi-in-munti, Sieutiú, Sant-Ioan'a, Nusfalau, Ragl'a. Budacu. I. Danu, par. Zernesti. Comun'a Otvos. S. Coroiu, inv. Abrudu. V. Corpade, inv. B. Poeni. A. Deveanu, inv. Rosia. E. Cotioiu, inv. Ciurules'a. N. Socaciu, inv. B. Satu. P. Manoviciu, inv. Carpinisiu. I. Simu, inv. Ferendi'a. T. Danu, inv. R. Kécsa. G. Braileanu, inv. Bilc'a. D. Popu, inv. Mediasiu. Scól'a din Seprós. I. Beca, inv. Sculia. N. Candrea, inv. Négr'a. G. Musiescu, not. Bucesu. A. Onitiu, not. Mihaleni. Scól'a din Ociu. Scól'a din Prevaleni. B. Almasianu, propriet. Alma. G. Belissimu, inv. Brasiovu. I. Petricu, direct. Satulungu. A. Lochianu, inv. Seplacu. Corpulu invetiatorescu din Gura-riu. I. Albu, inv. Sosdia. G. Gherga, inv. Gertenisiu. Comun'a Rud'a. Comun'a Luncoiu si Scróf'a. Comun'a Cebea. Comun'a Mestécanu. Comun'a Ribiti'a. Comun'a Ribiciór'a. Comun'a Juncu. Comun'a Tomesci. Comun'a Dobrutiu. Comun'a Lunc'a. Comun'a Corostea. Comun'a Taresti. Comun'a Vati'a inf. Ip. Teodoronescu, inv. Dominu. I. Tipeiu, inv. Zernesti. N. Popoviciu, inv. Gataia. I. Herdutiú, par. Baldovinu. I. Basi'a, par. Tatarsci. Scól'a din Satu-micu. V. Apahideanu, inv. Dobra. G. C. Lascu, prof. Bucuresci. B. Codreanu, inv. San-Nicolaulu micu. I. Marcusiu, inv. M. Giul'a. P. Cab'a, par. Kööd. P. Chinesu, inv. Soceni. I. Jivanu, inv. Herendesci. E. Vuia, inv. Monostoru. P. Moldovanu, inv. Örógfalu. T. Bulig'a, inv. Buziasiu.

IV. Bibliotec'a invetiatoriloru din tractulu Margaului. C. Papfalvi, canon. Blasiu. G. Scherbauer, inspect. Caransebesiu. G. Morariu, propr. Vadu. I. Hociota, inv. Saliste. Dom. Dogariu, inv. Satulungu. C. Hambasiann, inv. Resinari.

V. Fl. Muntenescu, par. Sieic'a mica (solv.). Al. Hossu, inv. Bosiorodu. (s.) D. Costinu, inv. Glodú. (s.) V. Tataru, par. Poieni. Scól'a din Botiz'a. (s.) Szerbak I. in Pátóháza. (s.) T. Suciú, inv. Mandrulocu. (s.) I. Budu, cand. prof. Budapest'a. (s.) P. Jivoinu, inv. Sarcea. (s.) 12 ecempl. anonime.

VI. Telegrafulu Romanu. Gazet'a Transilvaniei. Transilvani'a. Predicatoriulu Saténului Romanu. Scól'a (pana la apunerea ei). Foi'a scolastica. Economulu. Schul- und Kirchenbote für das Sachsenland. Cocosiu rosiiu. Albin'a. Gur'a Satului. Higien'a si Sól'a. Bukowinaer Pädagogische Blätter. Revist'a pedagogica. Biseric'a ortodoxa romana. Vocea Covurluiului. Unirea democratica.

 Din caúsa serbatoriloru indoite, a adav-sului de 1/2, cóla pentru cuprinsu si titula, si fiindu ca anulu ecspiratu a avutu 53 de Vineri, in septeman'a trecuta nu amu scosu „Scól'a Romana“. — Numerulu 1 din anulu II va est Vineri 7/19 Ian.; pana atunci cei ce dorescu a avé foi'a si pe anulu urmatoriu binevoiesca a se prenumerá, ér cei ce suntu in restantia cu costulu abonamentului pe anulu ecspiratu, grabésca a se achitá. Suntemu la finea anului, si restantiele inca totu mai facu 500 fl.

Sumariulu materiilor

cuprinse in „Scóla Romana“, anulu 1876.

(Numerii arata paginele.)

- A**catiulu: 310.
Activitate, se educamu tinerimea pentru —: 2.
Agricultura (agronomia), cursu de —: 39. 64. 248. 346. 354. 363. 380. 396. 403.
Anc'a C., »Istori'a naturala«, recensiu: 7.
Andreescu E., »Deprinderi in computu«: 24. »Istori'a naturala«: 160. 320. (328).
Anecdote: 16. 40. 72. 87. 120. 144. 152. 160. 384.
Antonelli, cardinalulu † 367.
Antropologi'a pedagogica: 113. 177. 201. 209. 233. 241. 249. 261. 265. 273.
Anulu scolasticu, la inceperea sa —: 274. 282.
Ap'a, convorbire cu scolarii —: 26.
Aparatu metricu: 56.
Aradu, sciri scolare din diecesa —: 264. 278.
Arbori gigantici: 320.
Arestu ori bataia: 16.
Arsura, medicina pentru —: 104.
Ascultare, dedarea copiiloru la —: 81.
Asociatiunea Transilvana: Concursuri: 88. 312. Conchiamare: 215.
Programulu: 240. Adunarea generala: 254. 259.
Astronomia, ceva din —: 6. 80. 407. 412.
Atentiune, dedarea copiiloru la —: 145.
Autoritati scolare: 96. 313. 321. 399.
Bataia ori arestu: 16.
Baritiu G.: destinctiune 224.
Barometrulu, tractare practica: 204. 212. B. nou: 248.
Bibliografie: 87. 120. 136. 152. 184. 224. 279. 296. 312. 336. 376. 392.
Biografie istorice: Fundarea Romei: 22. 31. 37. Horatiu Cocle: 309. Stefanu celu mare: 170. 180. 195. 202. Ioanu Huniadi: 244. 252. Tractarea loru metodica: 76; practica: 125.
Blasiu, Program'a scóloru din —: 253. Sciri scolare din —: 343.
Boiu Z., »Cuventu bisericescu«: 320 (328).
Bolog'a Iacobu, »Discursu«: 257.
Botanic'a in scóla poporala: 100. Lectiune introductória in —: 109. Lectiune practica: »Cucosieii ordinari«: 140. Inca ceva despre —: 138. 153.
Bucovin'a, introducerea limbei romane in scóle: 175. Societatea lit.: 152.
Bugetulu ministrului unguescu de culte si instructiune publica: 409.
Calendaria: 327. 392. 408.
Caransebesiu, afaceri scolare din diecesa: 271.
Caritatea, institutu in Bucuresci: 368.
Carti scolare, incetarea monopolulu cu —: 160.
Cernautiu, institutu pedagogicu: 272.
Chãrtia: mesuri nouë pentru — 87; fabricarea: 104; consumulu: 376.
Cipariu T. gramatic'a romana: 312. destingere: 224.
Clusiu: statisticu: 336; starea scóloru in comitatu: 367. Scóla de fetitie: 168. 192. 200. 213.
Comitatele nouë: 324.
Computu: tractarea numerulu 6: 4. 12; t. n. 8: 28; t. n. 10: 149. 163. 181. 187. 197; avantagia in — verbalu; 44; practica italiana: 61; resolvirea temelu: 91; frangerile diecimale: 299.
Conferintie invetiatoresci: 37. 78. 239. 287. 311. 392.
Corespundintie: din X: 7; Monoru: 15. 85; Abrudu: 118; Salagiu 189. Sãbiu: 191; Zernesti: 198; Borgoprundu: 231. Marmati'a: 243. De langa Turd'a: 343. 367. 407. 415. Sebesiu: 414.
Cristofi Aureli'a, ecsamenu de maturitate: 368.
Curatian'a, deprinderea scoliloru la —: 33.
Cursuri pedagogice supletorie: 214. 218. 272.
Deaclu F.: catra unu june: 38; monumentu: 86; serbare: 352.
Definitiu, despre —: 217.
Detorintie si drepturi: 353. 361.
Diceri, tractarea loru: 116.
Didactic'a: 25.
Diligentia, se educamu tinerimea pentru —: 2.
Dile, la insemnatarea loru: 105: istorice memorabile: 163.
Diariulu scólei: 305.
Disciplin'a scolastica: 225.
Discusiuni pedagogice: 19. 49. 73. 89. 97. 106. 122. 131.
Ecsamene publice, reflexiuni asupra loru: 57; in Naseudu: 162.
Educatiune: 25; de pe campulu — practice: 35. 50. 59. 104. 115. 130; educatiune si instructiune, reportulu dintre —: 289; însusirile — bune: 369. 377.
Electricitate, inventiune: 296.
Elefantulu, tractare practica: 388. 395.
Elevi de trupa: 117.
Epistol'a unui scolaru catra imperatulu: 72.
Ferie: 16.
Fisic'a in scóla poporala: 84; Termometrulu: 132. Barometrulu: 204. 212.
Flórea sórelui: 64.
Fóia pedagogica, apunerea ei: 384.
Fonduri scolare etc. 211. 219. 227. — 397.
Franci'a, demnu de imitatu: 336.
Fundatiune scolastica: Sicic'a mica: 72. 248. 415. Bosiot'a: 104. Miko: 296. Russi'a: 296. Vanca: 400. F. Siulutiana: 344.
Furnici agricole: 320.
Gãrgaritie: stirpirea loru: 104.
Genadie »Albin'a musicala«: 72.
Geografia (astronomia): 6. 80. 407; de Varn'a: 320 (328).
Ghic'a: 352.
Gimnastic'a in scóla poporala: 205.
Gradina de pomaritu: ordinatiune: 111.
Gradine - de - copii: 169. 185. 194.
Gramatic'a romana, lectiuni din —: 92. 102. 221. 229. 236. 245. 267.
Hintiescu I. C.: »Intemplantile lui Pecala«: 24.
Hodosiu Dr. I., referinte scolare: 136.
Huniadi I., biografi'a sa: 244. 252. 263. 267.

- Industria domestică: 32. 315.
 Inspectori regesci de școală: 256. 312. 352.
 Inspectorul suprem școl. la r. c.: 376.
 Institutul vaccinal: 48; militar: 134.
 Instrucțiune: 25.
 Instrucțiune și educație, raportul dintre —: 289.
 Investimentul intuitiv: 290. 297. 316. 332. 338. 349. 372.
 Investitori, lipsă de —: 24; rădăcina statului lor: 41; denumire: 64; maltratați: 80; calitățile lor: 110; despre —: 175; precauție la pedepse: 200; peccatele lor: 323; drepturi: 353. 361; cumu stam noi Românii cu —: 345; disciplinați: 360.
 Investitoria aristocratică: 336. 351.
 Istoria (vedi: Biografie istorice).
 Istoria pedagogică: 329.
 Tubirea școlărilor, cumu se și-o atrage investitorii: 17.
 La încheierea anului: 409.
 Lăpădatu Dr. I. »Incerări în literatură»: 24.
 Lavateru, simținte de —: 47.
 Lege despre autoritățile școlastice: 96. 313. 321.
 Libele caligrafice: 367.
 Limbă maternă: 4. 18. 67. 116. 379 (a se mai vede Gramatică, Scriptologia etc.).
 Linisce, dedarea copiilor la —: 121.
 Liste civile: 368.
 Literați: Transcomputarea măsurilor metrice: 80.
 Maiestatea Sa în Săbiu: 280. 281. 296. 312.
 Manliu I., Cursu de gramatică etc.: 24.
 Materialu de scris: 280.
 Maximu: destingere 224.
 Măsură nouă pentru chărția: 87.
 Măsură liniară s. de lungime: 405. 411.
 Michelet †: 176.
 Miko Em. †: 296.
 Militaria: 134. 336.
 Mole, stăpînire lor: 104.
 Monitori școlari, sistemul lor: 234.
 Morbură de gramadă: 355. 410.
 Năseudu: eșamene publice: 192; programul școlărilor: 247; instrumentu fundațional: 341. 350. 358. 365. 374. 381. 390; fonduri școlastice: 397.
 Natronu: 112.
 Negruțiu N. »Predicătoriu și cartile satenului romanu»: 40. 240. 408.
 Norvegia, școlile din —: 307.
 Ocupații scripturistice: 330. 337.
 Oltuitu, ramuri de —: 56.
 Orășcia, școlă de meserie: 340.
 Organismulu omenescu: 320.
 Ordinațiuni: 111. 214. 399.
 Ordine, deprinderea școlărilor la —: 65.
 Palaczky †: 176.
 Parisu, institutu romanu la —: 368.
 Pedagogia: 25.
 Persone nervose: 320.
 Petrescu, Biografie romane: 22. 288.
 Petri B., carti edate de —: 8. 40. 48.
 Piele, fabricarea ei: 112.
 Piese de lectură: 142. 157; tractare practica: 52.
 Planu de investimentu, recerintele unui —: 161; pentru școlă gr. cat.: 268. 276. 286; observați asupra sa: 394. 402.
 Poezie: 24. 174. 360.
 Pomaritul în grădină școlă: 284. 292. 303. 318. 326. 434.
 Porcius: botaniculu 102.
 Posta: 160.
 Pregătiri la scris: 308. 317. 333. 339. 347. 357. 364.
 Principe gregariu: 160.
 Programe: Năseudu: 247. Blăsiu: 253. Orășcia: 340.
 Proiectu de lege pentru școlile medie: 14. 23. 38. 46. 55. 62. 70. 79.
 Proiectu de regulamentu pentru școlile gr. or.: 142. 150. 158. 166. 172. 182. 188. Observați asupra sa: 362. 371. 386.
 Rădesiu M. †: 367.
 Rădu Maria. dăruirea unui steagu: 176.
 Rectificare: 192.
 Rege rar: 360.
 Religie ca obiectu de investimentu etc.: 43. 66. 83. 98.
 Replica: 238. 243. 250.
 Reuniunea crucerului: 336.
 Reuniuni investitoare: Selăgiu: 87. 119. Chioru: 128. 327.
 Romanescu I. T.: »Cursu de limbă maternă»: 24.
 Romănia: o festivitate școl. 222. 230. Starea școlărilor: 301. Sciri școlare: 359. Lipsă de profesori: 376. Reforme școlare: 378. 385.
 Rotățiunea pământului: 407. 412.
 Rudolfu, clironomulu: 96. 248.
 Sale de asilu: 147. 156.
 Scalde, despre —: 129. 137.
 Științe fisco-naturale, metodul lor: 9.
 Sciri școlare: Branu: 176. Dev'a: 176. 208. 232. 248. Săbiu: 176. 280. Aradu: 264.
 »Școlă Romăna»: programul: 1. Invitare la prenumerățiune: 8. 193. 224. 393. 401. Avisu: 368. Prenumerății ei: 392. 400. 408. 416. Voci diuaristice asupra ei: 64.
 Școlă de fetie din Clusiu: 168. 192. 200. 213.
 Școlă agronomică din Mediasiu: 295.
 Școlari prin birturi: 296.
 Școlile din Austria, ale cui se fia: 383.
 Scriptologia: tractarea lui »o»: 10; alui »ó»: 77; alui »i»: 108; o dicere: 116.
 Sebesiu, darulu s. cruci: 208.
 Sentințe pedagogice: 16. 47. 86. 96. 103. 119. 136. 175. 352.
 Serbi și școlile ei: 352.
 Servitiulu militar și seminaristii pedagogici: 32.
 Sistemulu metricu în școlă etc.: 93.
 Societatea academică romăna: 296. 302.
 Societatea pentru literat. și cult. rom. în Bucovina: 152.
 Statisticu: 24. 87. 120. 128. 271. 296. 320. 344. 368.
 Ștefanu cel mare: 152. 170. 180. 195. 202.
 Știlu, tractarea unor teme de —: 60. 69. 84.
 Știpendia: 24. 200. 215. 272.
 Superstițiune: 231.
 Telegramă scurtă: 32; taxa: 312.
 Termometrulu, tractare practica: 132.
 Tintă, receptu pentru —: 104.
 Trăsnetu: 176.
 Turbare: 200.
 Văncea Dr. I. metropolitu, fundațiune: 400.
 Vorobchieviu I. »Manualu de muzică vocală» și »Flori din Bucovina»: 72.
 Vulcanu Ios.: »Rănele națiunei»: 360.
 Zelu naționalu: 160.